PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, celoletna 2400 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana «Primorski dnevnik» — uprava 60-4045-34.

Leto III - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST sreda, 17. septembra 1947 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 696

VES DEMOKRATIČNI TRST V OBRAMBI DEMOKRACIJE

150.000-glava množica se je včeraj poklonila pred nedolžno žrtvijo fašističnih zločincev

Neofašistična kača se je te dni znašla pred grozotami zločinov, ki so posledica njenega hujskanja in se hinavsko z brezprimernim cinizmom previja v sladkobesednosti in licemerstvu. Po drugi strani pa ne preneha niti za trenutek z razlivanjem svojega strupa raz stolpce uvodnikov in celostranskih pozivnih napisov svojega tiska, ki navajajo zaslepljence in poklicne zločince na nove zločine.

Toda tržaške demokratične množice so spregledale vso poniglavost in potuhnjenost te starodavne igre poklicnih intrigantov. Zbrale so se včeraj na veličastnem pogrebu mladje pionirke Milke in s svojo prisotnostjo izkazale, kaj Trst hoče, kaj demokratični Trst misli. Včerajšnji pogreb je bil en sam krik globoko ranjenega ljudstva, ljudstva, ki je z brezprimernimi žrtvami potrdilo fašistično zver, zver, ki je ob potuhi mednarodne reakcije začela dvigati glavo.

«Streti končno in definitivno fašistične ostanke!»

To je bil klic, to je bil preteč in prepričljiv opomin 150.000-glave množice merodajni zavezniški upravi, ki je prav danes z novim ukazom naštela ponovno, kaj vse fašističnega je v Trstu prepovedano, a včeraj dokazala, da s svojimi postopki, s svojimi dejanji lastne ukaze izigrava. Zadnja krvava sobota je temu jasen dokaz a truplo tovariša Karla Castagne ponovno potrdilo.

Že mnogo pred 10. uro so se zgrinjale v Vicolo Ospedale Militare množice ljudstva in v kratkem so bile napolnjene vse bližnje ulice.

Sprevod so otvorili delavci Strojnih tovarn, ki so mogočno korakali po ulicah s svojo zastavo na čelu. Za njimi so nosile razne organizacije preko 60 vencev, med katerimi so bili venci raznih odsekov SIAU, KP, prosvetnih krožkov, delavcev raznih tovarn, ZPP, Zveze primorskih političnih preganjancev itd. Za venci je šla godba Rinaldi in igrala žalne koračnice. Tik pred krsto je 17 belo oblečenih deklic nosilo v naročju cvetje za svojo umrlo tovarišico, s katero so se še pred par dnevi igrale in se skupaj učile. Krsto so nosili mladinci. Za krsto je korakalo še tisoče žen in deklet, ki so jih spremljali možje v delovnih oblekah. Sprevod je šel po ulici Coroneo, Milano, XXX Ottobre, Mazzini, čez trg Goldoni na trg Stare mitnice. Na vsej poti je bil gost špalir ljudstva, ki je zbrano in resno prisostvovalo veličastnemu sprevodu. Tudi policija je prišla, toda ni imela nič dela, ker so delavci sami skrbeli za red.

Na trgu Stare mitnice sta se v imenu zbranih množic poslovila od nedolžne žrtve tov. Gasparini in tov. Vojmir, ki je govoril v imenu sindikatov.

Povedala sta, da je miroljubnemu in delovnemu tržaškemu ljudstvu dovolj fašističnih zločinov in izzivanj. Nastopil je čas, ko je treba govoriti jasno in odločno. Pravi antifašist bo samo oni, ki se bo združil z ljudstvom v borbi proti fašizmu, pa naj pripada socialistom, republikancem, demokristjanom ali kateri koli drugi stranki. Vsi drugi so fašisti ali še slabši od njih, ker so bolj zahrbtni.

Nismo še pokopali te nedolžne žrtve, ko je podlegel tudi *tov. Karel Castagna* ranam, ki mu jih je zadala zahrbtna fašistična svojat, ko je napadla skupino tovarišev, ki so se vračali iz svojega kulturnega krožka proti domu. To je dan žalosti za nas. Toda če bomo držali roke križem, bomo imeli še takih dnevov žalosti. Tudi ZVU, je s svojim postopanjem in s potuho, ki jo daje fašizmu, zakrivila smrt današnjih in vseh prejšnjih naših žrtev. Toda mi, delovno ljudstvo STO-ja ne bomo dopustili, da bi fašistične tolpe oblatile ugled našega mesta. Znali bomo napraviti red, ker hočemo napredek v miru in bratskem sožitju Slovencev in Italijanov. Pozivamo vse sloje delovnega ljudstva, da se odločno postavi v obrambo demokracije, ker sicer bo padla tudi nanje krivda, da so podpirali fašizem. Delavstvo je trdno odločeno, da bo napravilo konec vsem provokacijam in je to pokazalo že včeraj, ko je tudi v središču mesta pomelo s fašistično drhaljo.

Po govorih je godba zaigrala še zadnjo koračnico, krsto in vence so naložili na kamione in množica se je razšla.

Po sledovih fašizma

De Gasperijeva Italija je vkorakala v Gorico.

In čim so se italijanske čete prikazale na goriških tleh, se je začel splošen napad na Slovence. «Messaggero Veneto» in «Lunedì» imata danes v Gorici glavno besedo. In ta beseda se glasi: smrt Slovencem.

Slovenska knjiga gori; slovenske hiše gore; slovenske trgovine gore; slovenske ustanove gore; slovenski življ v Gorici je ena sama boleča rana.

Fašistični banditi imajo proste roke. Prišla je njihova ura. Ves fašistični kriminal, ki ga je ZVU do danes tolerirala, se je spravil nad slovenski življ; italijanske oblasti pa, ki so prevzele upravo, mirno gledajo, ne da bi niti z mezincem mignile v obrambo lastnih državljanov.

Kar ni pokončal fašizem; kar ni uničil nacifašizem, to skuša dokončati De Gasperijeva Italija.

Ko je po prvi svetovni vojni Italija zasedla naše kraje, ni mogla sprejeti nobene mednarodne obveznosti, ki bi ščitila Slovence in Hrvate, češ da bi za državo z dvatisočletno kulturo in visoko civilizacijo bil poniževalen sprejem takih obveznosti. Spoštovanje pravic narodnostnih manjšin bo «stvar časti in politične modrosti», je novembra 1920. grof Sforza izjavil v rimskem parlamentu.

S kakšno častjo in politično modrostjo je Italija to nalogo rešila v naših krajih, je danes znano celemu svetu.

Po drugi svetovni vojni se Italija vrača v Gorico. Položaj pa je bistveno drugačen kakor je bil po prvi svetovni vojni.

Italija je zgubila vojno in morala podpisati mirovno pogodbo.

Gorje in škodo, ki jo je fašistična Italija povzročila svoboljubnim narodom, predvsem pa narodom Jugoslavije, je danes še odprta rana. Za vse to je po mirovni pogodbi Italija morala sprejeti celo vrsto obveznosti, ki gredo od reparacij do nedvoumnih obveznosti glede zaščite pravic narodnostnih manjšin. A kljub temu da naša zemlja nosi še sveže rane fašističnega nasilja; kljub temu da Italija ni dala niti vinarja reparacij za povzročeno nam gorje, se danes v Gorici — v njenem imenu in pod njeno oblastjo — nove žrtve, novo gorje, nova škoda pridružujejo prejšnji — novi zločini nad istim slovenskim ljudstvom, ki so ga skozi trideset let preganjali, teptali, zaničevali in mu pljuvali v obraz.

A kakor ga niso mogli uničiti v preteklosti, tako ga ne bodo uničili ne danes, ne jutri.

Za vse zločine izvršene nad Slovenci v Gorici in kjer koli drugod pa bo Italija — striktno po določilih mirovne pogodbe — morala dajati odgovor, ker nova Jugoslavija ni stara Jugoslavija, Slovenci pa nismo klavna živina, da bi nas protežirana fašistična drhal mogla nekaznovano uničevati v našem imetju in v naših osebah.

Ob drugem zasedanju glavne skupščine OZN

Jugoslavija bo branila načela Združenih narodov

Izjave jugoslov. zunanjega ministra - Ameriška strategija obkrožanja Jugoslavije sliči fašističnim metodam

Lake Success, 16. — Danes se je začelo drugo redno zasedanje glavne skupščine OZN pod predsedstvom brazilskega delegata Aranhe, ki je bil izvoljen za stalnega predsednika sedanjega zasedanja.

Voditelj jugoslovanske delegacije zunanji minister Stanoje Simić je dopisniku «United Press» izjavil, da si mora biti vsak iskren prijatelj miru svest kršitev načel statuta OZN, do katerih je prišlo. Simić je nadaljeval, da bo nemogoče doseči uspehov v mednarodnih vprašanjih, če ne bodo vsi člani čuvali ugleda OZN. Zaradi tega bo jugoslovanska delegacija osredotočila vse svoje napore na probleme, ki jo neposredno interesirajo, v prvi vrsti, da reši načela OZN in zopet uveljavi statut, katerega glavni namen je ohranitev miru in sporazum med njenimi ustanovitelji.

Namestnik zunanjega ministra Višinski je ob svojem prihodu izjavil tisku, da je še negotovo, če bo Molotov prisostvoval sedanji glavni skupščini OZN. Višinski je odklonil vsak komentar glede na zadnji Marshallov govor o stališču ZDA o balkanskem in palestinskem vprašanju.

Ves svetovni tisk se bavi v zvezi z zasedanjem glavne skupščine OZN predvsem z grškim vprašanjem in z vprašanjem o pravici veta. Tako piše pariška «Humanité», da duh, s katerim hoče ameriška delegacija načeti debato v OZN, tvega nič manj kot to, da končnoveljavno kompromitira delovanje te mednarodne organizacije. To, kar zahteva od OZN general Marshall, s tem da cilka vedno na grško vprašanje, pomeni odobravanje ameriškega napada proti Jugoslaviji pod pretvezo vzpostavitve miru.

«Humanité» zaključuje, da pomeni to pravo strategijo obkrožanja, ki je naperjena proti Jugoslaviji. V takih postopkih vidijo Francozi dokaz o uporabi sile, kakor so jo nekoč uporabljali fašisti. Pri tem je žalostno, da se je francoska diplomacija postavila v tem vprašanju na stran napadalca.

Levičarsko socialistični «Franc Tireur» ugotavlja, da pri uporabi sile, ki jo ZDA postavljajo proti Sovjetski zvezi, tvorijo Egejsko morje, Vzhodno Sredozemlje varno pot za petrolej Srednjega vzhoda. In to je, kar interesira Američane. Vse drugo so same besede, posebno ker vsakdo ve, da so za grško nesrečo odgovorne in krive monarhofašistične tolpe, ki že tri leta preganjajo demokratične Grke s sodelovanjem in podporo najprej Angležev, nato pa še Američanov. Nikakor pa niso grške nesreče krive Jugoslavija, Bolgarija in Albanija.

Fernandez odklonil mesto guvernerja STO-ja

Pariz, 16. — Joahim Fernandez, bivši čilski zunanji minister in sedaj poslanik v Franciji, ki so ga predlagali za tržaškega guvernerja, je ponudbo odklonil.

Popravek

V včerajšnjem uvodnem članku «Strnimo naše vrste!» se je vrinila mala tiskarniška napaka: V deveti vrsti tretjega stolpca mora namesto «močen» biti «mučen».

Uredništvo

V Gorici: trodnevna „carta bianca" De Gasperijevim neofašistom

Kar ni uničil fašizem in nacizem, skuša dokončati De Gasperijeva Italija

Včeraj ob devetih dopoldne so ameriške civilne in vojaške oblasti v Gorici predale posle italijanskim. Na Travniku je bil postavljen oder, na katerem so bili med ostalimi generali Lee, Moore, Cappa, delegat italijanske vlade Ceolin, predsednik cone Hugues in nadškof Margotti. Na odru so bile seveda navzoče tudi delegacije iz Trsta, Reke, Istre in celo Zadra s svojimi zastavami z žalnimi trakovi.

Prvi je spregovoril Margotti. Kot je že nekdaj blagoslavljal fašistično orožje, tako je sedaj blagoslovil italijansko vojsko in tudi «1400 deportirancev, ki se še niso vrnili v sveto Gorico». Za njim je spregovoril dosedanji goriški guverner, nato predsednik cone Hugues, ki je hinavsko pozival k slogi in «medsebojni ljubezni», ni pa našel niti besedice obsodbe proti preganjanju Slovencev, saj se vrši po načrtu njegove klike. Zaman smo tudi pričakovali kakega zagotovila delegata italijanske vlade Ceolina, ki v svojem šovinističnem in imperialističnem govoru ni pozabil niti Dalmacije ter povedal Goričanom, da je doma iz Zadra.

Po govorih so spustili ameriško in angleško zastavo raz palačo prefekture, nakar je spregovoril še general Moore in dejal Goričanom: «Na svidenje!» Ne vemo, kaj je s tem mislil, toda celo neki šovinist, je dajal: «Ne, ne tega pa nas Bog obvari!» Končno se je vršila še cerimonija dviganja italijanske zastave.

Ob 10. uri je krenil po Korzu sprevod ameriških vojakov, katerim so sledile senjorine v kokardah. Ob straneh je stal špalir, ki je pozdravljal. Po kratkem presledku je šlo za povorko nekaj avtomobilov čerinov, ki so se poslavljali in ki so vozili s seboj svojo opremo, med katero smo opazili celo metle. Vsi šovinisti so jim seveda ploskali. Nato je bil mimohod bataljona 114 pešpolka divizije Mantova.

S predajo poslov je prešla uprava v italijanske roke in vsi so bili prepričani, da bo v Gorici končno vzpostavljen red, saj je tam ogromen policijski aparat, od karabinerjev z oklopnimi avtomobili metropolitani pa vse do kvesture. Kljub vsemu temu pa je bila Gorica tudi včeraj priča takemu terorju, kakršnega ne pomni v svoji zgodovini. Peščica smrkavcev je kljub vsej policiji strahovala vso Gorico in izvajala pravi pogrom proti Slovencem in njihovi imovini. Ves teror se je izvajal načrtno, saj ga vodi CLIN (Comitato Liberazione Istria nostra), in tudi predsednik cone g. Hugues bi najbrž znal o tem marsikaj povedati.

Italijanska policija in karabinerji niso nikjer intervenirali in videti je bilo, da je vsa ta pasivnost načrtna, saj traja že od petka, ko je imela še oblast v rokah anglo-ameriška uprava. Cilj je prozoren: prisiliti s terorjem vse Slovence, da se umaknejo iz Gorice, obenem pa izzvati incidente, ki bi prišli prav zapadnim reakcionarnim in imperialističnim silam.

Ni le slučaj, če tolpe trde, da imajo za tri dni «carto bianco» in da bodo pometle z vsemi Slovenci. Dejstvo je, da stoji nova, De Gasperijeva oblast ob strani, dopuščа sramotenje Jugoslavije in njenih simbolov ter ne gane niti z mezincem v zaščito našega življa.

De Gasperijeva Italija je prekršila obveznosti, ki izhajajo iz mirovne pogodbe, katero je komaj sprejela. Določbe pogodbe smo že v nedeljo citirali. Zato goriški Slovenci pred vsem svetom odločno protestirajo proti skvadrističnemu terorju, ki je zavladal v Gorici ob prihodu italijanskih čet. Zato ni bilo v nobenem slovenskem kraju, ki pride pod Italijo, niti ene zastave. Ljudstvo ni moglo pozdraviti teh čet, ker je prišla De Gasperijeva Italija v Gorico v znamenju fašističnega nasilja, odkritega fašizma in skvadrizma. Jugoslavija brani mirovno pogodbo, Italija jo krši že prvi dan svoje uprave v Gorici. Vsi morebitni izgovori bi bili zaman, ker včeraj od devetih dopoldne je italijanska vlada neposredno odgovorna za vse dogodke v Gorici.

Spričo nezaslišanega terorja je demokratična fronta goriških, beneških in kanalskih Slovencev poslala prédsedniku jugoslovanske vlade maršalu Titu brzojavko, v kateri ga prosi, naj od italijanske vlade zahteva zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji, kakor se je obvezala z mirovno pogodbo.

***

Okoli 11. ure dopoldne se je po trgu pred svetogorsko postajo prepeljala kolona jugoslovanskih tankov. Šovinisti so prebledeli, nekateri so zbežali od žične pregrade, drugi so ironično komentirali, vse pa je preveval strah, ki ga ne poznajo, ko gredo sto proti enemu.

V ponedeljek ob 21.30 so se razne fašistične tolpe zbrale pred sedežem KPI ter razbile s kamenjem vsa stekla. Nato so skušale vdreti v prostore toda tovariši, ki so bili na straži, so napad odbili. Nato so vdrli v prostore UIVOD-a, vse razdejali, zmetali na cesto pohištvo in papir ter prižgali pravi kres. Spodaj so ostali fašisti divje rjoveli in zahtevali, da je treba demolirati prostore komunistične federacije. Pobalinom je uspelo razbiti vrata, ki vodijo z UIVODA v prostore partije in ki so bila vedno zaprta. Toda skozi vrata niso mogli podreti, ker so jih tovariši pogumno in odločno branili.

Ko je kres razsvetlil vso okolico, to je po polurnem obleganju tolp, je končno prišla na kraj civilna policija, ki pa ni nikogar aretirala. Drhal je tekala okoli sedeža KPI do polnoči ter ga skušala ponovno napasti. Nekega tovariša, ki je stal na glavnem vhodu, so močno pretepli in ranili. Dogodek so opazovali tudi italijanski karabinerji. Tovarišu, ki se je hotel približati, so karabinerji dejali: «Bolje, da se ne približate, drugače vam bo slaba predla.»

15. t. m. ob 6.30 zjutraj so hoteli šovinisti vdreti v hišo tov. Korenove v ul. Carducci 4. To jim ni uspelo, ker so vežna vrata zelo močna. Prišli so z avtom Balilla, obljubili pa so, da se vrnejo s kamionom, da lahko poderejo vrata.

Iste tolpe so risale na vrata stanovanj Slovencev križe ter grozile vsem s smrtjo. Zato je mnogo naših ljudi zbežalo v okoliške vasi. Gigliotti in njegova tolpa so izjavili, da bodo napravili «kazenski pohod» na Standrež, češ da so tam sami partizani. Zato so vaški možje in fantje na straži in šovinisti ne bodo nikoli prišli v to zavedno in borbeno vas. Istega dne ob 13.30 je skupina kakih 100 fašistov pod vodstvom Gigliottija napadla žago tov. Hvale v ul. Brigata Pavia. Razbili so pisarno in močno pretepli sina Severina. Ko so telefonirali na kvesturo po pomoč, so jim tam odgovorili, naj si ljudstvo samo pomaga. Nato so šli v hišo krojača Mikluža Srečka, vdrli vanjo, krojača pa pretepli, tako da leži težko ranjen v bolnici.

Vdrli so celo v bolnico v ul. Brigata Pavia in pretepali slovenske bolnike.

Pozneje so šli na dom mladinke Silvane Kodermac ter jo odpeljali, dosej se še ni vrnila. Za tem so vdrli v stanovanje veletrgovca s sadjem Lojzeta Kumarja ter mu tam vse razbili. Ob 11. zvečer so streljali s puško proti hiši Pekorer Silvije. Ob 22. zvečer so razbili vsa okna kavarne Bratuž.

(Nadaljevanje na II. strani)

PROGLAS

Demokratične fronte goriških, beneških in kanalskih Slovencev primorskim Slovencem ob priključitvi

Tovariši in tovarišice, dragi osvobojeni bratje!

Goriški, beneški in kanalski Slovenci, ki ostanemo v mejah Italije, vam pošiljamo ob vašem največjem prazniku v dar naše zastave — simbole skupnega boja in povezanosti.

Skupaj smo se borili v naših najtežjih dnevih proti fašizmu, da bi bili priključeni k Jugoslaviji in da bi zgradili nov svet, v katerem bo laže živeti. Sedaj praznujete vi praznik priključitve, ki uresničuje našo skupno težnjo. Vaš praznik je tudi naš, ker so dali za ta veliki dan tudi najboljši sinovi Gorice, Brd, Benečije in Kanalske doline svojo kri.

Mi pa moramo ostati pod Italijo. Našo usodo sprejemamo z zavestjo, da je bila naša žrtev potrebna za mir in sožitje med narodi. Jugoslavija je storila vse, da bi dosegla tudi za nas pravično rešitev. Na naši strani je bila Sovjetska zveza in vse slovanske države, podprlo nas je demokratično ljudstvo vsega sveta.

V tej zavesti in v prepričanju, da ne bomo ostali sami, gledamo mirno v bodočnost. Pogromi fašistične drhali niso zlomili naše zavesti in naše enotnosti. Ramo ob rami z italijanskimi demokratičnimi množicami se bomo borili v Italiji za uničenje ostankov največjega sovražnika naših narodnih pravic — fašizma.

Tovariši in tovarišice! Mi se ne poslavljamo od vas. Kot Slovenci hočemo ostati verni naši materi Sloveniji. Od vas pričakujemo, da nam ostanete zvesto ob strani. Če boste pomagali graditi močno Jugoslavijo, boste branili tudi nas.

Naj živi naša mati Slovenija!

Naj živi Jugoslavija, velika in močna, ter njen ljubljeni voditelj maršal Tito!

Naj živi Sovjetska zveza, zaščitnica malih narodov!

Naj žive demokratične množice Italije!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

V Gorici 15. septembra 1947.

Navdušenje v Solkanu

Goriška okolica, onstran francoske črte je preživela pravo belo noč. Nihče ni spal, vsi so čakali velikega trenutka. Ljudstvo je pelo, vzklikalo in na cestah čakalo jugoslovansko vojsko, ki se je bližala z vzhoda. To petje se je čulo tja do srede Gorice in reakcionarji so se tresli v svojih posteljah. Zbali so se in mislili, da bo to ljudstvo vdrlo v Gorico in pometlo z njimi. Vse goriško predmestje vzdolž železniške proge od Solkana do Sempetra, Svetogorske postaje, Kostanjevice, Rafuta in Rožne doline je oživelo v luči živobarvnih raket, kresov iz zvezd in nepopisna je bila radost ljudstva. V Solkanu je navdušenje naravnost kipelo in vsakdo, ki je doživel to noč pričakovanja, je ne bo nikoli pozabil. Še v zadnjih urah so rastli slavoloki in na cestah je bilo vse, mlado in staro.

Kmalu po polnoči so prispeli kamioni narodne zaščite. Ljudstvo jih je sprejelo pred vojašnico, ki jo je zapustila civilna policija, z mogočno manifestacijo, ki je izražala vso prekipevajočo srečo ob tem velikem narodnem dogodku. Dogajali so se naravnost ganljivi prizori. Stari, upognjeni možje so stiskali roke zaščitnikom in jih prisrčno pozdravljali ter kazali vse zaupanje, ki ga ljudstvo goji do svoje oblasti.

Pozneje okrog 2. je prispela na kamionih jugoslovanska vojska. Tedaj je med ljudmi naravnost završelo in zavrelo. Tisoče rok se je dvigalo v pozdrav. Kakor en sam glas so v tej nepozabni noči v Solkanu odmevali klici «Živela naša vojska!» «Živeli jugoslovanski borci!» «Bratje pozdravljeni!». V nebo so švigale rakete, raz okna je padalo cvetje. Nad vsem tem pa je bdela zvezdnata jesenska noč.

Vojska je s svojim nastopom in s svojo odločno opremo naravnost očarala ljudstvo.

TITOVO VOJSKO JE LJUDSTVO OBSULO S CVETJEM

Velike manifestacije po vsej Primorski - Razveljavljenje italijanskih zakonov - Odločen nastop puljskih gasilcev - Izjave T. S. Airey-a

Zavezniške čete so se z Morganove črte umaknile sinoči med 22. in 24. uro. Umik z ozemlja, ki pripada Jugoslaviji, se je zaključil ob 2.30 brez incidentov. Zavezniška posadka v Pulju skupno z zadnjimi odredi civilne policije se je umaknila po morju.

Jugoslovanske čete so ob 1.15 prišle na posameznih mestih razmejitvene črte v stik z zavezniškimi predstavniki.

Generalni major T.S. Airey je na tiskovni konferenci izjavil, da je jugoslovansko poveljstvo ob priliki premikanja čet preko Morganove črte sporočilo, da bo jugoslovanski oddelek vkorakal v Trst, kjer bo zasedel postojanke. Kasneje pa je prejel telefonsko sporočilo tega poveljstva, ki pravi, da se strinja, da se zadeva uredi diplomatskim potom.

V ponedeljek zvečer je sporočil guverner v Sežani predstavniku OF, da se v torek dopoldne ne bo vršila svečana predaja oblasti, kot je bilo to prvotno domenjeno. Guverner je namreč prejel nova telefonska navodila, da se bodo anglo-ameriške čete umaknile pred predvidenim rokom.

Zaradi tega ni bilo v Sežani anglo-ameriških čet že v ponedeljek zvečer. Poslednja se je umaknila civilna policija in sicer ob 22.10 uri. Zelo prisrčen je bil prihod posebnega kamiona, na katerem so bili vaščani iz Trebč, ki spadajo pod STO, pa so se zato prišli poslovit od Sežančanov.

Kmalu po polnoči so prišle v Sežano in druge kraje prve čete JA. Kljub pozni uri so jih domačini pričakovali in jim priredili navdušen sprejem. Obsuli so jih s cvetjem, prepevali so in plesali kolo. Vse je bilo praznično, vse v zastavah in slavoloki z pozdravnimi gesli.

Umik ameriških čet in civilne policije ter prihod JA sta se vršila v redu in brez incidentov. Samo neki Anglež je odnesel zastavo, ki je visela na sedežu mladinskega fizkulturnega društva v Sežani, ko se je peljal na jeepu mimo sedeža.

Ob tej priliki moramo ožigosati protiljudsko zadržanje nekaterih duhovnikov, ki so poskušali z lažnimi podtikanji vplivati na prebivalstvo in ga izvabiti s seboj v tujino. Zbežala sta tudi župnika iz Bilj in Prvačine. Prvačinski župnik Drekonja, ki se je celo vrinil v krajevni odbor z namenom, da je vohunil in rovaril proti koristim ljudstva, je zbežal. Njegovi podtalni propagandi so nekateri naivneži nasedli. Pri tem pa moramo ugotoviti, da se je večina begunccev doma iz Dornberga, že vrnila in sicer zaradi vtisa, ki so ga na nje napravili šovinistični izpadi Italijanov na Slovence v Gorici, kjer imajo fašisti tri dni «proste roke» kot se izražajo italijanski karabinerji.

V Brdih je razsajala banda, ki jo je organiziral neki Goričan. Bila je opremljena z najmodernejšim anglo-ameriškim orožjem. Strahovala je domačine in jih hotela prisiliti, da zbežijo v Italijo. Ko so v neki vasi pretepali zavedno žensko je bil pri tem prisoten celo župnik, ki je mirno gledal bandite pri njihovem «podvigu».

V Tolminu in drugih krajih zgornje Soške doline kakor tudi v ostalih krajih Primorske je ljudstvo ob slavolokih pričakalo jugoslovansko vojsko. V vseh krajih so ob prihodu jugoslovanske vojske priredili velike manifestacije.

Včeraj popoldne je odred narodne zaščite prevzel v Pulju poslopja, kjer je bila nastanjena civilna policija, in druga javna poslopja.

V zadnjem hipu so skušali civilni policisti in anglo-ameriški vojaki odpeljati motorne čolne puljskih gasilcev in jih pripeljati v Italijo. Spričo odločnega nastopa gasilcev jim to ni uspelo. Zdravniki civilne policije v Pulju in znani neofašistični elementi so skušali odpeljati material iz bolnišnice.

Danes ob 9. uri zjutraj so v Pulj vkorakale jugoslovanske čete, ki jih je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

Civilna policija je včeraj aretirala v Pulju več oseb, ki so se udeležile manifestacij ob priliki priključitve k Jugoslaviji. Aretirane so izpustili danes zjutraj.

Prezidij ljudske skupščine FLRJ je objavil dekret, s katerim se veljavnost ustave, zakonov in drugih uredb razširi na ozemlje, ki je bilo priključeno k Jugoslaviji. Zakonske uredbe, ki so jih izdale ljudske oblasti na teh ozemljih, ostanejo v veljavi, če niso v nasprotju z jugoslovanskimi zakoni. Vse uredbe italijanskih in zavezniških oblasti so razveljavljene.

TRŽAŠKI DNEVNIK

V GORICI:

Trodnevna „carta bianca" De Gasperijevim neofašistom

(Nadaljevanje s I. strani)

Istega večera so vdrli tudi v stanovanje zidarskega mojstra Simsiča, v ul. New York, razbili pohištvo, ga zmetali nekaj na cesto, njega pa pretepli. Premičnine so vrgli iz stanovanj v bližini Pevmskega mostu še štirim drugim slovenskim družinam. V Stražcah so zmetali na cesto opremo vsem slovenskim delavcem in njihovim družinam.

Vdrli so tudi v trgovino s sadjem tovarišice Bentivoglio Marije ter jo vso opustošili. Tovarišici Kristini Figelj iz ul. New York so razbili stojnico ter ji opustošili stanovanje. V Viale XX. Settembre so ob 23. uri vrgli dve bombi v gostilno «Pri Brusovki» ter razbili okna in vrata. Vdrli so tudi v stanovanje Ciglič Frančiške v ul. New York, razbili okna ter zažgali pohištvo in obleko. V isti ulici so napadli 60-letnega starčka Bizjaka Antona ter ga pretepli. Vdrli so v stanovanje italijanskega tovariša Perasi Marija v ul. Casale ter vse opustošili. Skupina 15. fašistov je hotela v gostilni «Severino» napasti tov. Dornika, ker pa ga je nekaj tovarišev branilo, so jo «korajžno» popihali.

16. t. m. ob 8. uri zjutraj so se peljali skozi Podgoro 4 kamioni italijanskih vojakov. Gospodinji neke hiše v Grojni so dejali, da mora takoj zbrisati slovenske napise. Iz ul. New York je moral zbežati z doma krčmar Bensa, ker so mu grozili s smrtjo. Ob 1. uri ponoči so vrgli tri ročne bombe v hišo mehanika Furlana Ivana v Stražcah. Še prej so mu grozili, naj izgine, sicer da ga ubijejo. V ul. Brigata Pavia so reakcionarji zagrozili Makucu Ediju, da se mora izseliti do pétka, drugače, da mu vse zažgejo.

Skupina banditov je vdrla v prostore avtopodjetja Doljaka Leopolda, ga prisilila, da je odprl blagajno, in pobrala ves denar. Povzročili so milijonsko škodo. Ob 9. uri so vdrli v kavarno «Viatori» (Hojak) in jo popolnoma razdejali ter odnesli ves denar. Njen lastnik je utrpel milijonsko škodo. Ob 11. uri je skupina pobalinov pretepla v gostilni Čubej tov. Ivanko Vido. *Ob isti uri je skupina histeričnih Italijank napadla 45-letno tovarišico Leban Gizelo ter jo popolnoma slekle, vrgle na tla in teptale. V posmeh so jo nato šovinisti nago slikali.*

Ko so se italijanske čete zbirale na Travniku, so fašistične bande vdrle v trgovino Čermelja Petra na Korzu in jo razdejale ter oropale. Ponoči so napadli Kmečko banko ter odnašali premičnino in opremo neznano kam. Vdrli so tudi v trgovino Alojzija Hiescha na Korzu, ga pretepli in popili vse likerje.

16. t. m. okoli 3. ure popoldne so na Korzu pred Ljudsko založbo zopet gorele knjige in časopisi. V ul. Baiamonti so vdrli v hišo neke Slovenke ter ji vse zmetali na cesto. V ul. Morelli so opustošili čevljarnico Jug. Ob 3. popoldne so vdrli v stanovanje dr. Josipa Grudna v ul. Silvio Pellico št. 1. Zmetali na cesto vse pohištvo in ga zažgali. Italijanska policija je mirno gledala. Ponovno so vdrli v trgovino Klavora ter razbili in pokradli še vse ono, kar je še ostalo od prejšnjega napada. Ob 11. uri so šli ponovno v trgovino Čermelj in odnesli iz nje vse, kar je še ostalo. Razdejali so tudi mlekarno Zimic na Korzu in opustošili vinotoč Zimic v ul. Carducci. V Riva Corno so popolnoma razbili gostilno «Pri pomladi». Vdrli so tudi v stanovanje družine Spacal in ga opustošili. Oče je prosil za pomoč italijanskega karabinerja, ki pa ni hotel intervenirati, češ da imajo že kaj na vesti.

Ob 5. uri popoldne so popolnoma razbili trgovino Koren v ul. Carducci 4 in jo izropali. Lastnik ima več milijonov škode. Fašisti so se tjakaj pripeljali na kamionih. Karabinerji so krožili v bližini s kamioni, toda niso intervenirali.

Ob 5. uri popoldne so dokočno popolnoma razdejali Kmečko banko, karabinerji pa so samo gledali. V ul. Buffolini št. 11 so vdrli v stanovanje tov. Brezigarja in vse razbili ter zmetali opremo na ulico. Njegovo ženo so šovinisti ranili, njega pa je policija zaprla. Vdrli so tudi v stanovanje antifašista Marvina, mu poškodovali pohištvo ter odnesli pisalni stroj. Včeraj zjutraj so nalepili po mestu lepake s seznami «degli infoibatori», ki naj bi po njihovem mnenju izvršili deportacijo raznih fašistov. Na seznamu, o katerem trdijo, da je prvi, so imena najbolj znanih antifašističnih borcev. Ta seznam vsebuje približno 30 ljudi, katerim grozijo s smrtjo.

Najbolj ogaben dogodek pa se je pripetil včeraj popoldne pred sedežem CLN-a na Korzu. Pobalini so znosili na kup mnogo jugoslovanskih zastav, ki so jih odnesli iz stanovanj antifašistov ter jih sežgali. Nato so divje plesali okoli ognja, pljuvali na zastave, se krohotali, italijanski karabinerji pa so mirno gledali.

S temi napadi bi hoteli šovinisti popolnoma terorizirati Slovence, da se izselijo, in napraviti prostor raznim esulom. Da je to njihov namen, so sami izjavili. Pri tem je zanimivo, da napadajo tudi belogardiste in razne ljudi, ki so te dni zbežali iz krajev, ki so priključeni Jugoslaviji. Ko so šovinisti napadli gostilno Flegel, so začeli belčki vpiti: *«Ma noi siamo bianchi».* To pa ni tem gospodom prav nič pomagalo, kajti šovinisti so jih začeli pretepati ter dejali: «Bianchi o rossi, tutti s'ciavi». Na Korsu pa so pretepli razne slovenske begunce, ki so sedaj zaprti v neki kasarni, od koder se ne morejo ganiti in kjer trpe glad. Tako jih je sprejela velikodušna Italija in marsikdo se zaman kesa.

Toda naše ljudstvo ne bo klonilo, saj je preživelo težko dobo osvobodilnih borb in nacifašističnega nasilja.

Delavska zbornica odpovedala skupne seje OOSS-a

Zločinski napad na kulturni krožek «Vojke Smuc», katere žrtev je bila tov. Milka Vrabec, je silno pretresel tudi pristaše ES. Zaradi tega se je sestal mestni odbor ES in se odločil izdati proglas, s katerim je oklical generalno protestno stavko. Povabili so tudi predstavnike DZ, da bi pri tem sodelovali v okviru OOSS-a. Njihov odgovor pa je bil odklonilen.

Pri stavki pa so kljub temu sodelovali člani DZ, kar nam služi istočasno za dokaz, da vodstvo nima nobenega vpliva na svoje člane, ki se pač nočejo pustiti izigravati in biti njihovo slepo orodje.

Na včerajšnji seji OOSS-a je dr. Bevilacqua sicer na dolgo in široko govoril ter «obsojal» zločin, ki presega vse človeške meje. Zaključil pa je z izjavo, da se DZ ne bo več udeleževala sej OOSS-a.

Delavstvo je zaradi tega ponovno prizadeto, saj se tako predano bori, da bi doseglo sindikalno enotnost. Pogajanja so se zopet prekinila in tudi tokrat zaradi DZ. To žal ni prvič!

S tem so dokazali svoje pravo razpoloženje.

Delavstvo se zaveda odgovornosti do mira in reda na STO-ju in zato tudi ne more biti mirno in brezbrižno do dogodkov na tem ozemlju. Z vsemi svojimi silami mora enotno in odločno nastopati in zatreti vse poizkuse kalilcev miru in plodnega sožitja med delovnim ljudstvom, katerega največje zahteve so mir, delo, kruh in blagostanje.

Zmotili so se

Pri ponedeljskih izgredih so fašisti, po pomoti seveda, zahrbtno napadli tudi tržaškega urednika časopisa «Messaggero Veneto», g. Nikolaja Giacomellija, ki je stal pred svojo hišo na trgu S. Giovanni. G. Giacomelli je odnesel lažje poškodbe na nosu in sedaj pozveduje, kdo ga je tako neprijateljsko pobožal.

Pozdrav stavkajočim v Padski nižini

Delavci in kmetje iz Lonjera pri Katinari z zanimanjem sledimo stavki kmetov in delavcev v Padski nižini in v drugih krajih Italije.

Prepričani smo, da bodo imele vaše pravične zahteve uspeh le tedaj, če boste v svojih zahtevah solidarni, kar ste dokazali prav s sedanjo stavko. Tovariši kmetje in delavci, zavedajte se, da niste sami, marveč da so z vami vsi demokrati STO-ja. Enkrat za vselej se mora končati z izkoriščanjem delovnega človeka bodisi od strani domačih, kot od tujih kapitalistov.

Vztrajajte v svojih zahtevah, da pride zemlja v last onega, ki jo obdeluje in ne da bo sredstvo za izkoriščanje delavskih in kmečkih množic.

Resolucijo je podpisalo okoli 110 Lonjercev in Katinarcev.

Vremensko poročilo

z dne 16. t. m. ob 21. uri. Zračni tlak 764.2 (pada); toplota 21.8 do 28.4, srednja 24.9; veter 8 km na uro; nebo jasno; morje lahno razgibano; toplota morja 23.

Prepozno, g. Bole!

Didaktično ravnateljstvo v Kobaridu je poslalo Lidiji Trebše, učiteljici v Srpenici naslednje pismo:

«Kobarid 31. julija 1947. - Kaj je vzrok, da vaša šola ni priznana, sam ne vem, kajti jaz sem jo priznal, četudi z mnogo dobre volje. Najbrže boste vzrok vi sami. Naj vam bo to v dokaz, da se na dva kraja delati ne da. Ali se gre po svojem prepričanju vseskozi ali pa se vse skupaj pusti. Prečitajte si še enkrat častno obvezo in denite roko na srce.

Te dni pojdem v Trst, da interveniram, a bolj za šolo kot za vas. Mi je silno žal, a lanska šola je bila, kakor se zdi, prepočeni. Drugo leto bomo drugače plesali.

Didaktični ravnatelj
dr. Bole Ivan

Že ton pisma sam nam pokaže, na kakšni stopnji je bilo vse uradovanje ZVU in njenih prisklednikov v naših krajih. Zanimivo je dejstvo, da okrajni ravnatelj ne ve, zakaj šola v Srpenici ni bila priznana. Če je to res, samo potrjuje dejstvo, da so v policijskem sistemu, ki ga je na svojem upravnem področju uvedla ZVU, ti uradniki in priskledniki bili le čisto navadne lutke.

Iz pisma je razvidna tudi moralna «veličina» ravnatelja (sedaj že bivšega) Boleta, ki izjavlja, da soglaša z odpustitvenim odlokom, čeprav ne ve za vzrok, ki bi morda bil, kot se je že često vgodilo, krivičen.

«Drugo leto bomo drugače plesali», zaključuje g. Bole svoje «globokoumno» pisanje. Da, g. ravnatelj, pa ne šele drugo leto, ampak za letos bomo drugače plesali. Tudi v Srpenico je prišla svoboda in učiteljica Lidija bo lahko šla vseskozi po svojem prepričanju ter bo lahko plesala tako, kakor si sama želi. Ona in otroci bodo lahko plesali Titovo kolo, vi pa se boste še naprej klatili po svetu kakor večni Jud Ahasver in plesali morda s črnci njihov boogie-woogie pod ameriško taktirko.

Vendar si nikar ne domišljujte, da boste našli zatočišče na STO-ju, čeprav si množica emigrantov domišlja, da bo tudi tukaj ustvarila svojo «nepolitično» šolo. Vi in vsi vaši pajdaši se zelo motite, ako mislite, da bodo tržaški Slovenci trpeli take ljudi in jim zaupali vzgojo svojih otrok. Zato vas vprašamo samo eno: «Ali niste, g. Bole, prišli z vašo grožnjo malo prepozno?»

Drugo zasedanje Ljudske skupščine istrskega okrožja

V nedeljo je v dvorani starodavne «Loggie» zasedala druga skupščina istrskega okrožja. Skupščino je otvoril predsednik tovariš Kralj Franc, ki je predlagal izvolitev delovnega predsedstva, zapisnikarjev in overovateljev. Delovno predsedstvo je takoj zavzelo mesta, nakar je tov. Beltram kot predsednik delovnega predsedstva pozdravil vse navzoče delegate in goste in dejal:

«Mesto predsednika današnje skupščine bi moral zasesti naš dragi tovariš Bruno D'Este, ki so ga aretirali v Trstu. To nezaslišano, zločinsko, samovoljno in nezakonito dejanje CP, ki jo vodi ZVU, je v nasprotju z vsako zakonitostjo in obtožuje ZVU pred vsem demokratičnim svetom in zakonom. Smešno! Najprvo se človeka zapre, potem pa se iščejo dokazi in obremenilni material, da se aretacija opraviči. Tega je zmožna samo uprava, ki je svojo nezmožnost in nesposobnost dokazala neštetokrat tekom svoje uprave v Trstu. Skupščina dviga s tega mesta najodločnejši protest proti nezakonitemu postopanju ZVU nasproti tovarišu D'Este-ju.

Vzroki, ki so dovedli do aretacije Bruna D'Este-ja po naročilu ZVU so naslednji: 1. Prikazati delo ljudske oblasti v coni B kot nezakonito. 2. Zastrašiti ljudske predstavnike, češ da bodo morali za svoje delo odgovarjati. 3. Dvigniti potlačeno moralo esulom-fašistom, ki je posebno v zadnjem času obupno.

Aretacija tovariša D'Este-ja pa ni oslabila trdnosti ljudske oblasti, ampak je se poostrila budnost ljudskih množic v to oblast. Pripravljene so braniti z vsemi sredstvi pridobitve NOB proti vsem hujskaško - provokaterskim mahinacijam ZVU.»

«Bliža se čas, ko bo STO, sad imperialističnih intrig, postal izvršeno dejstvo. Mi smo se borili za drugačno rešitev, bolj pravično in pravilno. To dejstvo ne zadovoljuje volje in želja ogromne večine našega ljudstva. Mi sprejemamo to rešitev na ljubo miru, ker smo prav tako odločni borci za mir, kot smo bili v borbi proti fašizmu.»

Po teh otvoritvenih besedah tovariša Beltrama, je skupščina prešla na dnevni red. Tovariš Laurenti, tajnik Okrožnega odbora, je podal poročilo o izvršenem delu od prvega zasedanja, ki je bilo 3. VIII. v Piranu do danes. Prečitano in odobreno je bilo nato poročilo o proračunu Okrožnega LIO za čas od 1. IX. do 31. XII. 1947. Temu je sledilo čitanje in diskusija številnih odlokov finančnega, gospodarskega, socialnega, upravnega in političnega značaja. Ker so vsi odloki izrednega pomena in važnosti in prikazujejo sadove dela ljudske oblasti v coni B, katera nadaljuje z utrjevanjem pridobitev NOB, jih prinašamo v vrstnem redu.

1. Citanje in potrditev predhodnega proračuna okrožnega izvršnega ljudskega odbora za obdobje od 1. septembra t. l. do 31. decembra t. l.

2. Dekret o dohodninah, ki ga je izdelala posebna komisija imenovana po zasedanju prve okrožne ljudske skupščine 3. avgusta t. l. v Piranu.

3. Dekret o ureditvi kmečkih vprašanj v istrskem okrožju in istočasno razširitev tovrstnih uredb na koprski in bujski okraj, kjer je bila izvršena agrarna reforma na podlagi drugih kriterijev.

4. Dekret o ustanovitvi podpornega sklada za žrtve fašizma.

5. Dekret o zaplembi imovine fašističnih ustanov in družb, v kolikor ga je že izdal PPNOO.

6. Dekret o razširitvi zakonskih odredb, ki so jih PPNOO v Ajdovščini, ljudski odbor in pokrajinski istrski odbor izdali 20. februarja t. l. in ki jih je odobrila Vojaška uprava JA.

7. Dekret o spremembah in izpopolnitvah uredbe, ki jo je izdal PPNOO 29. septembra 1946. o računovodskih revizorjih pri delniških družbah.

8. Dekret o ustanovitvi novih šol.

9. Dekret o ustanovitvi odvetniške zbornice za istrsko okrožje.

10. Dekret o ustanovitvi seznama gospodarskih in računovodskih strokovnjakov pri Okrožnem ljudskem sodišču v Kopru.

11. Dekret o ustanovitvi Trgovske in industrijske zbornice za ozemlje istrskega okrožja.

12. Dekret o uradnih jezikih za istrsko okrožje.

13. Dekret o prepovedi narodnostne, rasne in verske mržnje.

14. Dekret o spremembah in izpopolnitvah dekreta, ki obravnava revizijo industrijskih dovoljenj objavljenih v uradnem listu PPNOO v Ajdovščini 20. novembra 1945.

15. Dekret o spremembah in izpopolnitvah dekreta, ki govori o združevanju, društvih in zborovanjih, katerega je objavil PPNOO 10. aprila 1946.

16. Dopolnilni dekret za odredbe o zavarovalnicah na ozemlju istrskega okrožnega ljudskega odbora.

17. Dekret o pravicah borcev in njihovih sorodnikov.

18. Dekret o izdajanju nakaznic za nujne življenjske potrebščine.

19. Dekret o organizaciji in delokrogu narodne zaščite.

20. Dekret o gospodarskih zadrugah.

21. Dekret o vrstah različnih kazni.

22. Dovoljenje, da izvršni odbor lahko izda dekret o pravicah bivših političnih preganjancev.

⁂

Po diskusiji in odobritvi vsakega odloka posebej, je bila prečitana protestna resolucija, ki jo skupščina v imenu ljudstva istrskega okrožja pošilja potom VUJA na ZVU v Trst zaradi nezakonite aretacije svojega priljubljenega predsednika in doslednega antifašista, tov. D'Este-ja. Z navdušenim aplavzom je bilo tudi sprejeto pozdravno pismo, ki ga v imenu delegatov in demokratičnega ljudstva istrskega okrožja pošilja izvršni odbor svojemu podpredsedniku tov. D'Este-ju.

Slavolok v Lokvi

FIZKULTURA

Evropsko plavalno prvenstvo

Madžarska evropski prvak v plavanju - Presenečenje v štafeti 4x200 m

Evropsko plavalno prvenstvo je končano. Med moškimi ekipami je zmagala Madžarska z 79 točkami, na drugem mestu je Francija 74 točk, na tretjem Svedska 73 točk, na četrtem Velika Britanija 33 točk. Tehnični rezultati:

Štafeta 4×200 prosto - finale: 1. Svedska v novem evropskem rekordu 9.0.5; 2. Francija; 3. Madžarska.

Štafeta 4×100 m ženske: 1. Danska 4.32.3; 2. Nizozemska; 3. Velika Britanija.

200 m prsno, ženske: 1. Van Vliet (Nizozemska) 2.56,6; 2. Szekely (Madžarska).

400 m prosto, ženske: 1. Harup (Danka) 5.18.2; 2. Welngtov (Velika Britanija).

1500 m prosto, moški: 1. Mitro (Madžarska).

100 m hrbtno, moški: 1. Vallery *(Francija)* 1.7.6.

Prva presenečenja košarkarskega turnirja za Delavski pokal

V nedeljo so naša košarkarska igrišča zopet oživela. Mladina je zopet pričela s tekmami tega lepega športa. Tudi za presenečenja je bilo preskrbljeno. Prvo in največje je zmaga Flenta nad Colom (ženske), drugo zmaga DSZ nad Tovarno strojev (moški) in tretje dober rezultat Magdalene proti Rinaldiju (ženske).

Rezultati, moški: DSZ-Tovarna strojev 35:32; Skoljet-Čermelj B 31:20; Izola-Greta 36:28.

Ženske: Flent-Col 13:4; Tomažič-DSZ 11:8; Rinaldi-Magdalena 27:7.

Včerajšnji izidi pa so: *moški:* Skedenj-Barkovlje 37:17; Arzenal-Eca 29:21; Tomažič-Čermelj B 36:24; *ženske:* DSZ-Flent 16:3; Rinaldi-Tomažič 15:3.

Jugoslovansko nogometno prvenstvo

V nedeljo je bil zaradi medržavne nogometne tekme Jugoslavija-Albanija nogometni spored jugoslovanskega nogometnega prvenstva nepopoln. Odigrani sta bili samo dve tekmi. V prvi je zagrebška Lolomotiva na svojem igrišču zmagala nad Vardarjem z rezultatom 1:0, v drugi pa sta se v Sarajevu razšli z neodločenim rezultatom 0-0 enajstorici Torpeda in beograjskega Metalca.

Moto in avtodirke za prvenstvo Jugoslavije v Apatiji

V nedeljo so bile v Opatiji izvedene moto in avtodirke za prvenstvo Jugoslavije, pri katerih so sodelovali vsi znani jugoslovanski dirkači, z Babičem in Metzem na čelu. Manjkal je samo Ljubljančan Vinko Mrak. Proga je bila dolga 6 kilometrov, po večini vzpon, ki so ga morali dirkači prevoziti večkrat. Največjo hitrost kroga je dosegel Metz na motorju 350 cm in sicer 100.200 m na uro.

Tehnični rezultati: Skupina motorjev 350 cmc: 1. Metz (Hrvatska) 22.2.5; 2. Trampuš (Slovenija).

Motorji 500 cmc: 1. Vukelič (Hr.) 21.47.4; 2. Keber Drago (Slov.).

Motorji 1000 cmc: 1. Vukelič (Hr.); 2. Parič (Ja).

Motorji 250 cmc: 1. Jakšić Anton (Hr.) 24.23.; 2. Puhar Franc (Slov).

Motorji 1000 ccm s prikolicami: 1. Kamenar Drago (Hr.) 23.59; 2. Pacek Ivan (Srbija).

Sportni avtomobili nad 1100 ccm: 1. Malarič Dušan (Slov.) 22.47; 2. Vidmar Stane (Slov.).

Jugoslavija-Albanija 4:2

Jugoslovanska nogometna reprezentanca je v nedeljo dosegla lep uspeh v Tirani, kjer je v tekmi za balkansko prvensto premagala albansko reprezentanco. Gole za Jugoslavijo so zabili Bobek, Krnič, Cimermančič in Mitič.

Italijansko nogometno prvenstvo

Sampdoria-Triestina 2:2; Torino-Napoli 4:0; Livorno-Vicenza 2:0; Milan-Lazio 2:1; Genoa-Lucchese 3:0; Bologna-Pro Patria 2:2; Inter-Modena 1:1; Juventus-Alessandria 3:1; Atalanta-Bari 3:1.

Major Bayliss popušča

V skoraj prazni dvorani se je razprava včeraj zjutraj nadaljevala. Novost v dvorani je bila ta, da je sedaj poleg angleške in ameriške zastave tudi tržaška s hebelardo. Najprej je predsednik sodišča major Bayliss izrazil svoje začudenje nad tem, kako je njegove izjave, ki jih je dal v petek na sodišču, tolmačila javnost in celo radio, ki je sporočil, da bo odpotoval. Prečital je razglas št. 1, ki opozarja, da bo angloameriška uprava na STO-ju ostala vse dotlej, dokler ne bo prevzel oblast guverner.

Po teh izjavah je pričal še inženir Coassin. S tem je tožilec končal svojo nalogo in predsednik sodišča je še vprašal odvetnike, ali imajo še kaj dodati na obtožbe, ki jih je iznesel tožilec. Takoj je spregovoril odvetnik Mussafia Tiberini in trdil, da obtožba proti D'Angelu ni tako močna, da bi obramba potrebovala nadaljnjih pojasnil.

Med pogrebom mlade žrtve fašističnega besa enajstletne Vrabec Milke, je major Bayliss prekinil razpravo za nekaj trenutkov.

Prvi branilec, ki je na popoldanski razpravi govoril, je bil odvetnik Cavalieri, ki brani obtoženca inženirja Rappa. Zagovornik je na vse načine vztrajal, da obtoženec ni imel nobene tehnične funkcije na uradu za javna dela. Bil je čisto navaden uradnik, ki je imel nalogo držati v redu akte, odgovarjati na telefon in najavljati obiske. (!) Pri tem se je zagovornik sklicval na izjave bivšega kapitana Squirea in uradnice Cesari, ki sta to izjavila, ko sta pričala. Odvetnik se je skliceval tudi na Richardsonovo izjavo, češ da se spominja inženirja Rappa, ki je imel na uradu za javna dela baje čisto podrejeno nalogo. Ker boljših prič odvetnik ni imel, se je skliceval še vedno na majorja Squirea, ki pri pričevanju trdil, da ni med njim in obtoženim Rappom obstojal sporazum, po katerem bi si delila nagrade. Tudi 1½ m lesa, ki mu ga je daroval podjetnik Mazzaccorátti, je bil le navaden dar, ki ni imel ničesar opraviti z oddajanjem javnih del in gradbenega materiala podjetnikom. Tudi tu je odvetnik Cavalieri navedel kot pričo samega obtoženca Rappa in pojetnika Mazzaccurato. 30.000 lir pa, ki jih je podjetje Politehna dalo obtožencu, pa je bilo po odvetnikovih izjavah le navaden velikonočni dar. Zato je zagovornik prosil sodišče, naj obtoženca ne zadržuje več v zaporu, saj je presedel že 70 dni.

Odv. Cavalieri prosi za Rappa začasno svobodo

Takoj nato je odvetniku odgovoril tožilec in mu v glavnem z izjemami pobijal vse njegove opazke, ki jih je vnesel v svojem zagovoru. Major Bayliss pa je prišel do svojega osebnega prepričanja, katero pa je z njegovim govorom postalo uradno, da Rapp ni bil bog ve kako visok uradnik na uradu za javna dela. Prav tako ni nobenega dokaza, da bi med Rappom in Squireom obstojal sporazum glede delitve nagrad. Edino nesoglasje je 72.000 lir, katere je sicer podjetje «Politehna» Rappu izplačalo, toda obtoženec tega ne priznava. Vendar pa kot dokaz sodišče ni upoštevalo računsko knjigo gradbenega podjetja Politehna. Kot dokaz je sodišče sprejelo obtožbo, da je obtoženec prejel 30.000 lir od Politehne. Ker pa je bil obtoženec uradnik in je kot tak sprejel 30.000 lir, ga je sodišče spoznalo krivega podkupovanja. Takoj za temi izjavami majorja Baylissa je odvetnik Cavalieri prosil, da bi obtoženca spustili na začasno svobodo, kar pa je sodišče odklonilo.

Zadnji je govoril odvetnik Flora za obtoženko Slavo Strukljevo. V iskanju boljših argumentov je zagovornik trdil, da ni nobenega dokaza, da bi obtoženka dobivala darove samo zato, ker je bila javna funkcionarka. Na izjave, ki so jih obtoženci dali na zaslišavanju, se prav tako ne moremo zanesti, kajti upoštevati bi morali njihovo tedanje duševno stanje na zaslišavanju in pa željo policije, da bi razkrila škandal (!). Tudi temu odvetniku je predsednik Baylis pomagal in črtal nekaj obtožb proti obtoženki. Odvetnik je trdil, da so obtožbe proti obtoženki zelo negotove. Če bi se še naprej obtoženko dolžilo podkupovanja, je odvetnik predlagal, naj bi mu sodišče dalo pregledati vse pogodbe, s katerimi je urad za javna dela oddajal dela podjetjem, da bi na ta način ugotovil, ali je bil urad res kaj oškodovan.

Po govoru zagovornika je predsednik razpravo odgodil na danes zjutraj ob 9.30.

Člani CP in NZ v Sežani ob priliki predaje oblasti

Festival v Pragi

VLADIMIR BARTOL 16

Tretje vprašanje ČSR je borba proti notranji reakciji, ki ima svoje postojanke, kot smo ponovno razvideli iz časopisov, zlasti na Slovaškem. Slovaška je v primeri s Češko znatno zaostala dežela, kjer imajo preostanki raznih Hlinkovih in Tisovih «gard» in pa reakcionarna duhovščina še zmerom precejšen vpliv. Se zmerom se izkaže staro pravilo: čim bolj je neko ljudstvo kulturno zaostalo, tem laže zapade raznim škodljivim vplivom, nacionalnemu šovinizmu in verskemu fanatizmu. Izobrazba prosvetljuje narode in ljudstva, jim daje lastno razsodnost, njeno pomanjkanje pa sproščuje slepe in brezumne strasti, ki se izmikajo kontroli razuma.

Nekaj reakcije bo gotovo tudi na Češkem in v sami Pragi. To so predvsem bivši kolaboracionisti in pa ljudje, ki se ne morejo posloviti od svoje stare kapitalistične miselnosti. Toda tudi propaganda zapadnih dežel, zlasti Amerike, je občutna. ČSR je postavljena v center Evrope. Z enim koncem se dotika Vzhoda, z drugim Zapada. Vendar vedo vsi razumni Čehi: Zapad pomeni Monakovo, pomeni kapitulantstvo, kot so že enkrat izkusili. ČSR je slovanska država. Nepretrgana pot vodi od Krkonoševe pa do Vladivostoka skozi slovansko ozemlje. Naj bo že «most med Vzhodom in Zapadom», kot je dejal neki veliki državnik ČSR, toda njena edina naravna zaščita je osionitev na Vzhod. To so spoznali njeni najboljši voditelji in javni delavci in pod vodstvom svoje sedanje vlade gleda ČSR, ne da bi opustila potrebno previdnost, z vedrim zaupanjem v svojo bodočnost.

SREČANJA

Naši mladinci, povsod glasni, zdaj s pesmijo, zdaj z besedo, so kamor koli so stopili, zbudili splošno pozornost ter odpirali srca na stežaj. Na tramvaju jih je pogostoma ogovoril kak Pražan v italijančini ali pa v srbohrvaščini. Iz takih slučajnih srečanj smo spoznali, koliko so Čehi, zlasti starejši, potovali po svetu. Mnogi so poznali Jugoslavijo, bili so zlasti v Dalmaciji, Bosni, pa tudi v Beogradu in Ljubljani. Mnogo jih je bilo v Trstu in veliko jih je prepotovalo Italijo. Poznali so mnoga mesta in njihove znamenitosti, načeli so pogovor o tem ali onem umetniku ali pisatelju, govorili so o slikarstvu in kiparstvu, o literaturi in o splošnih kulturnih zadevah. Priznati moram, da se moji sopotniki niso vselej najbolje odrezali. O umetnosti, o slikarstvu in kiparstvu, o literaturi so vedeli bore malo, pač pa so dobro poznali italijansko glasbo, predvsem operno. Tržačanu je glasba v krvi, izredno je tenkoslušen in muzikalen ter ima z vsem, kar je z glasbo v zvezi, živ in neposreden odnos. Prav za prav ni nič čudnega, če so sicer v kulturnih zadevah tako zaostali. Fašistični režim je na splošno, predvsem pa v naših krajih, zanemarjal znanje in splošno izobrazbo, zato pa je z Dopolavorom favoriziral ples, razposajeno zabavo in šport. In kolikor vemo, se ta način «šolanja» še danes ni bog ve kaj izpremenil. Važna naloga naših vzgojnikov, slovenskih in italijanskih, bo v bodoče, da poglobijo pri učencih znanje in razumevanje za umetnost ter jim tako posredujejo prave vrelce kulture. Znanje je moč, a neznanje je mrak, je tema.

(Se nadaljuje)

KOLEDAR

Sreda 17. septembra
Lambert, Domoslav
Sonce vzhaja ob 6.45, zahaja ob 19.10. Dolžina dneva 12.25.
Jutri 18. septembra
Zofija, Ilka

Spominski dnevi

1944: *so enote Briško-beneškega odreda uničile postojanki Plave in Anhovo. V Plavah je posadka 90 mož prešla na našo stran.*

1944: *je IOOF Slovenije izdal ponovno proglas o pogojni amnestiji za vse pripadnike izdajalskih odredov, ki se sami javijo civilnim ali vojaškim oblastem.*

Brat bratu najglobljo izkopljo oči.

Preskrba

Tovarniškim menzam in točilnicam, ki se niso držale navodil Separtalove okrožnice št. 89 z dne 28. junija t. l. in ne pošiljajo 15-dnevnega seznama abonentov, bodo odvzeta živila pri prihodnji delitvi.

Oddaja odrezkov. Mlekarne naj oddajo občinskemu prehranjevalnemu uradu odrezke za vpis (prenotacijo) za kondenzirano mleko (skupina od 0 do 1 leta in bolniki). Ravno tako naj danes prodajalci oddajo imenovanemu uradu bone za vpis za testenine za skupino delavcev, zaposlenih pri zavezniški vojski.

Tkanine. Obveščamo vse potrošnike, da se zaključi delitev platna za rjuhe in madapolama 25. t. m.

Otrobi za konje

Tržaški občinski urad bo izdajal lastnikom konj od 17. do 27. t. m. nakazila za 20 kg otrobov za vsakega konja. Uradne ure v ul. Roma 20 od 8.30 do 12.

Sindikalne volitve

OOSS javlja, da bodo danes 17. t. m. volitve v združeni sindikat pri teh podjetjih: delavnica Schromeck ob 8. uri zjutraj, delavnica Taurus ob 14. uri.

Izidi sindikalnih volitev

Pri zadnjih sindikalnih volitvah v delavnici Prezelj so dobili ES za podjetniški odbor 2 + 1 delegata, za strokovno skupščino 1 delegata, DZ za podjetniški odbor 1 + 1 člana, delegata 1. V delavnici Skabar so dobili ES za tovarniški odbor 1 člana, za strokovno skupščino 0, DZ za podjetniški odbor 2 člana, za strokovno skupščino 1 člana. V delavnici Gregorini so dobili ES 2 + 1 člana za podjetniški odbor, za strokovno skupščino 1 delegata, DZ — odbor 1 + 1 člana in 1 delegata.

Prosvetno društvo «S. Škamperle»

javlja, da se vrši v četrtek dne 18. t. m. ob 20.30 uri važen članski sestanek s predavanjem. Predaval bo tov. Bidovec, župnik iz Bazovice. Prosimo za točnost in polnoštevilnost.

Opozorilo prosvetnega društva «I. Cankar»

Dramska skupina prosvetnega društva «Ivan Cankar» vabi svoje odbornike na sejo, ki se bo vršila danes 17. t. m. ob 20. uri v običajnih prostorih.

Opozorilo pevkam. Prosv. društvo «Ivan Cankar» sporoča pevkam, da odpade današnja vaja ženskega zbora v krožku «Rediva» zaradi tehničnih ovir.

Uradne vesti

Poveljnik britsko-ameriških vojaških sil na tržaškem ozemlju je izdal 16. t. m. razglas št. 1, s katerim podaljšuje vojaško oblast do prihoda guvernerja.

Z razglasom št. 2 je razveljavil nekaj dosedanjih odredb, ki so veljale na področju Julijske Benečije in izdal novo odredbo o prestopkih proti britsko-ameriškim vojaškim silam, ki se kaznujejo s smrtjo ter o prestopkih, ki se kaznujejo z denarno kaznijo in zaporom ali samo s zaporom.

Konzorcij gostilničarjev in krčmarjev

tržaškega ozemlja sporoča vsem prijavljencem, da odpade izlet na Bled (Jugoslavija), ki bi se moral vršiti 18. in 19. t. m. zaradi tega ker je prehod preko novih meja začasno prekinjen. Ko bodo dani vsi pogoji za izlet, bomo prijavljence obvestili potom časopisja.

Izlet v Opatijo

priredi Planinsko društvo v Trstu v nedeljo 21. t. m. z odhodom ob 6.30 iz ul. F. Severo. Isti dan planinski izlet na Slavnik. Prijave v trgovini Visin, ul. Roma 15 in v čevljarni Pirc, ul. Settefontane 8.

Izlet v Idrijo

Prosvetno društvo «Rojan» priredi v nedeljo 21. t. m. izlet v Idrijo, Cerkno in v partizansko bolnico «Franja». Prijave se sprejemajo do torka 16. t. m. na sedežu v ul. Rojano 2.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 16. septembra se je rodilo 13 otrok, umrlo je 13 ljudi, poroka pa je bilo 13.

Umrli so: 66-letna Ernesta Topan roj. Torelli, 32-letni Peter Racman, 11-letna Emilija Passerini, 8-letna Josipa Kozian vd. Kocjančič, 46-letna Jolanda Devetta, 44-letni Josip Costagna, 19-letni Alba Conestabo, 66-letna Antonija Kapel roj. Millan, 73-letni Benvenuto Farolli, 69-letni Felice Comelli, 64-letna Virginja Sauli, 77-letni Karlo Mosetti.

Radijski sporedi

v sredo 17. septembra

TRST II

11.30. Dopoldanski koncert. 12.00. Novi svet. 12.10. Operne melodije. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. August Stanko igra na harmoniko. 13.15. Ritmična glasba. 13.45. Pestra glasba. 14.15. Zgodovina 19. stoletja. 14.28. Citanje sporeda. 14.30. Zaključek. 17.30. Simfonični koncert. 18.00. Priljubljeni tangi. 18.15. Znani violinisti. 18.30. Svetovna književnost. 18.45. Glasba iz filmov. 19.00. Radijska povest. 19.15. Iz del J. Haydna. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Slovenski solisti. 20.15. Oddaja odreda J. A. 20.45. Po vsem svetu. 21.00. Glasba po željah. 21.30. Pestri večer izvajajo člani S. N